

Україна

Тернопільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 18
Тернопільської міської ради Тернопільської області

НАКАЗ

28.12. 2021

№ 153

Про результати моніторингових досліджень рівня навчальних досягнень учнів та стану викладання образотворчого мистецтва в 1-7 класах та мистецтва у 8-9 класах

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, беручи до уваги Довідку про результати моніторингових досліджень рівня навчальних досягнень учнів та стану викладання образотворчого мистецтва у 1-4 класах і Довідку про результати моніторингових досліджень рівня навчальних досягнень учнів та стану викладання образотворчого мистецтва у 5-7 класах та мистецтва у 8-9 класах (додається), на виконання рішення педагогічної ради від 24.12.2021 р. (протокол № 4),

НАКАЗУЮ:

1. Стан викладання образотворчого мистецтва у 1-7 класах та мистецтва у 8-9 класах вважати задовільним.
2. Відзначити послідовну результативну роботу вчителів початкових класів щодо забезпечення стабільних знань учнів з предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво».
3. Заступнику директора школи з НВР Гардецькій О.Й.:
  - 3.1. Довести до відома вчителів початкових класів зміст Довідки про результати моніторингових досліджень рівня навчальних досягнень учнів та стану викладання образотворчого мистецтва у 1-4 класах.
  - 3.2. Удосконалювати контроль за викладанням предмета «Мистецтво» в закладі, забезпечувати вивчення стану викладання предмета один раз у 5 років згідно з перспективним планом.
  - 3.3. Оформляти належним чином документацію за підсумками вивчення стану викладання предмета.
  - 3.4. Сприяти розвитку навчально-матеріальної бази для викладання предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» відповідно до вимог програми.
4. Вчителям 1-4 класів:
  - 4.1. У процесі викладання предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» використовувати особистісно-зорієнтовані підходи, що забезпечують комфортні умови розвитку, реалізацію природного потенціалу учнів.
  - 4.2. Для успішного та міцного засвоєння учнями знань практикувати складання схем, таблиць, опорних конспектів; особливу увагу приділяти формуванню в учнів умінь давати чіткі пояснення, робити висновки та узагальнення.
  - 4.3. З метою активізації пізнавальної діяльності учнів упроваджувати в навчальний процес нові інформаційні технології, використовувати педагогічні програмні засоби.

4.4. Розподіляти активність школярів шляхом використання різних форм, спонукаючи кожного прагнути більше знати, вміти, самовиражатись в різних формах активності (робота в парах, трійках, групах, індивідуально).

4.5. Організувати навчальний процес на основі диференціації та індивідуального підходу до учнів, диференціювати зміст і складність домашніх завдань.

4.6. Постійно працювати над удосконаленням навчально-матеріальної бази для викладання предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво».

4.7. З метою активізації роботи із здібними учнями та з метою формування інтересу учнів до вивчення предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» активізувати позакласну роботу з предмета.

4.8. Звернути увагу на проведення інтегрованих уроків, удосконалення методичного супроводу викладання предмета.

4.9. З метою збереження та зміцнення здоров'я молодших школярів під час практичної роботи на уроках предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» слідкувати за посадкою дітей.

5. Голові художньо-естетичної методичної локації Секеті Н.О.:

5.1. На засіданні шкільного методичного об'єднання проаналізувати результати навчання учнів предмету «Образотворче мистецтво».

6. Вчителю образотворчого мистецтва Рибчак Н.А.

6.1. Формувати в учнів основи художнього мислення, їхнього стійкого інтересу до спілкування з образотворчим мистецтвом.

6.2. Працювати над вдосконаленням організації навчального процесу на уроці, методикою проведення уроків.

6.3. Для урізноманітнення навчального процесу використовувати ігрові та фантастико-пригодницькі моменти.

6.4. Більше уваги приділяти розвитку мови та оволодінню дітьми термінологію з образотворчого мистецтва.

6.5. Систематично проводити фізкультхвилинки та паузи для корекції зору, розвитку м'язів рук.

7. Контроль за виконанням наказу доручити заступникам директора школи з навчально-виховної роботи Гардецькій О.Й. та з виховної роботи Когут С.М.

Директор школи

Р.П.Заброцький

Довідка про результати моніторингових досліджень рівня навчальних досягнень учнів та стану викладання образотворчого мистецтва у 1-4 класах

Із метою перевірки викладання предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» членами комісії були відвідані уроки, перевірено документацію вчителів, проведено усне опитування учнів, співбесіди із вчителями. Завдяки цьому одержано об'єктивну характеристику роботи вчителів, надано певні рекомендації та внесено корективи до системи викладання.

Навчальний процес у Тернопільській ЗОШ I-III ступенів організовано відповідно до Типових навчальних планів і програм, затверджених Міністерством освіти і науки України. За навчальним планом на вивчення предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» в 1-4-х класах відведено по 1 годині, за виключенням 1-А, 2-А, 3-А, 4-А класів, що навчаються за програмою «Інтелект України» (0,5 год). Додаткових годин на вивчення предмета Робочим навчальним планом не передбачено. Моніторинг показав, що вчителі працюють за чинними навчальними Програмами та за підручниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України. Більшість вчителів добре знають і успішно реалізують основні завдання навчальних програм, творчо використовують методичні листи щодо викладання предмета, рекомендації щодо формування знань і умінь.

Матеріальна база кабінетів задовільна, в них зібрано достатню кількість методичної літератури, посібники, роздатковий матеріал, опорні таблиці, тематичні папки. Весь матеріал систематизований та відповідає сучасним вимогам.

Перевірка засвідчила, що при веденні документації вчителі дотримуються діючих вимог. Календарні плани складені у відповідності до чинної Програми з предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво», систематично складаються поурочні плани. На належному рівні ведення журналів. Навчальна програма з предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» виконується, вчителі досягають головної мети курсу.

Цей навчальний предмет у початковій ланці викладають 12 вчителів початкових класів.

Кадрове забезпечення

	ПП учителя	Спеціальність за дипломом	Стаж роботи	Категорія	Звання	Клас
1	Ковальська Наталія Богданівна	Початкове навчання	17 р.	Вища	Старший учитель	1-А
2	Ткач Леся Свгенівна	Початкове навчання	16 р.	Спеціаліст		1-Б
3	Лешків Ольга Михайлівна	Початкове навчання	8 р.	Перша		1-В
4	Філоненко Марія Свгенівна	Початкове навчання	28 р.	Вища	Старший учитель	2-А
5	Бутин Анжела Іллівна	Початкове навчання	32 р.	Вища	Старший учитель	2-Б
6	Булашова Надія Василівна	Початкове навчання	12 р.	Спеціаліст		2-В

7	Попко Світлана Йосипівна	Початкове навчання	20 р.	Вища		3-А
8	Бохенок Галина Миколаївна	Початкове навчання	39 р.	Вища	Старший учитель	3-Б
9	Дмитрів Наталія Миронівна	Початкове навчання	12 р.	Друга		3-В
10	Ковдрин Людмила Ігорівна	Початкове навчання	8 р.	Друга		4-А
11	Бутікова Ольга Анатоліївна	Початкове навчання	14 р.	Спеціаліст		4-Б
12	Гарак Оксана Олексіївна	Початкове навчання	5 р.	Спеціаліст		4-В

За кваліфікаційним рівнем:

41% - «спеціаліст вищої категорії»,

17% - «спеціаліст I категорії»,

25% - «спеціаліст II категорії»,

17% - «спеціаліст».

Ці дані свідчать про те, що кадровий склад педагогічних працівників забезпечує викладання предмета на належному науково-методичному рівні.

Усі вчителі на уроках дотримуються принципів особистісно-орієнтованого навчання, використовують в системі активні та інтерактивні форми навчання, різноманітні завдання на розвиток у молодших школярів логічного й творчого мислення, в системі привчають дітей працювати з тестами, пропонують вихованцям завдання з урахуванням індивідуальних особливостей та ігрові ситуації, в яких діти можуть випробувати себе в різних соціальних ролях.

Навчальні досягнення учнів 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів з предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» не оцінюються в балах.

Наслідки вивчення стану викладання предмета, результати моніторингових досліджень навчальних досягнень учнів з предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» свідчать про те, що вчителі мають достатню науково-теоретичну підготовку, володіють викладанням предмета, забезпечують опанування учнями системи знань і вмінь, передбачених програмою.

Педагоги використовують репродуктивні, пошукові, словесно-дослідницькі методи роботи. Вони активно застосовують фронтальні, індивідуальні, групові, парні форми роботи, залучаючи постійно до роботи всіх учнів класу. Нерідко вчителі початкових класів проводять у нестандартній формі, наприклад: уроки-мандрівки, уроки-ігри, уроки-тренінги.

Заняття вчителів відзначають чіткість, доступність, зрозумілість викладання нового матеріалу, широке використання наочності: малюнків, ілюстрацій, дидактичного матеріалу. На заняттях ведеться робота щодо реалізації здоров'язберігаючої компетентності: раціонально розподілений час уроку побудовано з урахуванням часового сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу, передбачено проведення фізкультхвилинки, для якої підібрано загальні розвивальні вправи, на покращення кровообігу головного мозку, на формування правильної осанки.

Під час вивчення нового матеріалу вчителі Ковальська Н.Б., Філоненко М.С. використовують методи, що ґрунтуються на активній участі всіх учнів: обговорення ситуацій, ігри, творчі проекти, повідомлення. Робота з вивчення нового матеріалу характеризується конкретністю і чіткістю реалізації основних завдань уроку. Учителі розкривають зміст теми послідовно, доступно, з наукових позицій. Вчитель пропонує не тільки відтворити пройдений матеріал, але і виділити з нього найбільш істотне, підтвердити практичні навички теоретичними положеннями. Доповнює і поглиблює відповіді учнів, стимулює їх на активне,

свідоме засвоєння матеріалу через низку запитань.

Ткач Л.Є., Лешків О.М. на своїх уроках використовують такі форми роботи, як бесіда, спостереження, проблемні ситуації. Вчителі широко використовують наочність, що дозволяє учням краще засвоїти навчальний матеріал. Згідно з методичними рекомендаціями учителі постійно приділяють увагу практичному спрямуванню змісту програми з мистецтва на застосування набутих учнями знань у різноманітних життєвих ситуаціях.

Бутин А.І., Булашова Н.В. приділяють значну увагу створенню найсприятливіших умов для навчання виховання і розвитку учнів, обов'язково враховуючи їх індивідуальні нахили, здібності, інтереси. На уроках педагоги встановлюють психологічний контакт із класом, забезпечують комплексне повторення всього навчального матеріалу. Вдало поєднують різні форми роботи з учнями: індивідуальну з колективною, коли робота кожного учня перевіряється всім колективом класу. Часто урок починається з тесту-моніторингу на перевірку теоретичного матеріалу, що змушує учнів систематично готуватися до уроку. Вчителі намагаються вивести учнів на рівень творчої діяльності, на якому набуті знання є засобом для опанування нових знань, використовуючи творчий потенціал учнів.

Попко С.Й., Бохенок Г.М. на своїх уроках використовують інтерактивні форми роботи, що забезпечують індивідуалізацію сприйняття, активну участь кожного учня і групову взаємодію: ігри «Займи позицію», «Я згодний з...» або «Я не розділяю позицію...», творчі ігри «Найкраще я вмію...», «Для себе я відзначив...» та ін. Для підтримання інтересу дітей, активності їхнього мислення і вольових зусиль відзначає не тільки тих, хто був найактивнішим, а й тих, хто старанно працював, охайно малював у альбомі чи створював аплікацію. На уроках педагоги вчать дітей аналізувати свої відповіді, оцінювати їх, застосовують методи само-оцінювання, оцінювання в парах, взаємо-оцінювання. Учителі постійно організовують роботу школярів із додатковою літературою. Педагоги на кожному уроці намагаються залучити до роботи всіх учнів класу, дають можливість кожному учню висловити свою думку, хоча можливо і іншу, що сприяє розвитку зацікавленості предметом, розвитку позитивних емоцій на уроці, створенню сприятливого психологічного клімату на уроці.

Учителі Дмитрів Н.М., Каптії М.А. (заміняє Ковдрин Л.І.) наполегливо працюють над формуванням в учнів розвитку логічного мислення, мовлення, вміння робити правильні висновки. Вчителі залучають багато цікавого матеріалу, використовують ігрові форми роботи, працюють над забезпеченням змістових та мотиваційних зв'язків предмета з навчальним матеріалом інших предметів початкової школи («Я досліджую світ», українська мова, математика). На уроках використовується багато прислів'їв, загадок, віршів, які спрацьовують на позитивний результат, дають можливість учням легко засвоювати навчальний матеріал. Слід відзначити виховний аспект уроків мистецтва. Самостійна пошукова діяльність учнів на уроці забезпечується в процесі співпраці вчителя і школярів. Учителі впродовж уроку виступають в ролі консультанта, порадирика, фасилітатора. Колективна робота учнів вдало поєднується з виконанням індивідуальних диференційованих завдань. Звертає на себе увагу кропітка, продумана, здійснювана з уроку в урок підготовка вчителя і учнів до активної роботи.

Учителі Гарак О.О., Бутікова О.А. впроваджують на своїх уроках сучасні технології в тісному зв'язку з набутим досвідом, вдало застосовують такі інтерактивні методи навчання, як: «мікрофон», «мозковий штурм», «займи позицію», «коло ідей», «дерево рішень», велику увагу приділяють наочним, практичним та дослідницьким методам. Із метою підвищення рівня знань учнів учителі проводять систематичне повторення навчального матеріалу, здійснюють індивідуальний підхід у вивченні та повторенні матеріалу, доречно використовують демонстраційно-тренувальні прийоми, прийоми запам'ятовування, ігрові прийоми, прищеплюють учням стійкий інтерес до вивчення предмету, забезпечують високу результативність та якість своєї роботи, залучають учнів до участі у різноманітних конкурсах. Досить часто використовуються завдання проблемно-пошукового характеру, практичного і дослідницького. Систематично використовуються різні види дидактичних ігор, цікаві пізнавальні вправи (ребуси, шаради, кросворди, анаграми тощо), що сприяє полегшенню засвоєння матеріалу. На уроках педагоги використовують методи навчання: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі, метод

проблемного викладу тощо. Перевага також надається практичним роботам, демонстраційним і лабораторним дослідженням, спостереженням в природі, екологічному моделюванню та прогнозуванню, вирішенню ситуативних завдань, а також практичній діяльності з охорони природи. Крім того, практично на кожному уроці вчителі використовують комп'ютерну техніку; з допомогою власноруч створених презентацій, відеороликів здійснюється пояснення нового матеріалу, закріплення та узагальнення вивченого.

Відвідані уроки свідчать, що усі вищеперераховані вчителі враховують вікові особливості учнів початкової ланки, розвивають їх пізнавальну активність, створюють на уроці атмосферу зацікавленості, здійснюють міжпредметні зв'язки, використовують дидактичні та наочні матеріали, застосовують різноманітні ігрові вправи з метою розвитку емоційної сфери, уваги, пам'яті, мислення, зв'язного мовлення тощо. Крім того, для вчителів важливим є уміння розподіляти активність – свою власну і школярів – шляхом розгортання різних видів діалогічних форм, роботи в парах, групах, за допомогою організації інтерактивної навчально-пізнавальної діяльності. Бо саме застосування інтерактивних технологій навчання допомагає педагогам досягти розвивальних та дидактичних цілей, створює атмосферу взаємної підтримки, взаєморозуміння між учнями, надає можливість кожному школяреві самоактуалізуватись та самореалізуватись. Цьому сприяють інтерактивні прийоми «Незакінчене речення» (часто при мотивації навчальної діяльності), «Мікрофон» (часто у визначенні мети уроку та підведенні підсумків), «Асоціативний куш», «Мозковий штурм», дидактичні ігри, робота в парах, групах тощо.

Але усім вчителям початкових класів слід звернути увагу на те, щоб учні вміли давати повні та змістовні відповіді на поставлені запитання, розвивати критичне мислення, вчити висловлювати та доводити власні думки, а також забезпечувати дотримання санітарно-гігієнічних умов під час проведення уроків.

Аналіз відвіданих уроків показав, що вчителі початкових класів знають програмові вимоги до курсу, володіють сучасними методиками, забезпечують викладання програмового матеріалу у логічній послідовності, застосовуючи різноманітні навчальні методи (словесні, наочні, практичні), демонструючи різні види унаочнення, різноманітні методичні прийоми.

Вже у початковій школі вчителі дають не просто суму знань, а формують життєву компетентність як самоздатність особистості до оптимальної дії.

Свій фаховий та методичний рівень вчителі підвищують шляхом самоосвіти та участі в роботі шкільного методичного об'єднання вчителів початкових класів та вихователів ГПД.

Аналіз виховних планів вчителів свідчить про те, що позакласна робота з учнями початкової ланки з предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» проводиться через різноманітні виховні години, бесіди, свята, предметні тижні.

Наслідки вивчення стану викладання предмета, результати моніторингових досліджень навчальних досягнень учнів з предмета «Мистецтво: образотворче мистецтво» свідчать про те, що вчителі мають достатню науково-теоретичну підготовку, володіють методикою викладання предмета, забезпечують опанування учнями системи знань і вмінь, передбачених програмою.

Довідка
про результати моніторингових досліджень рівня навчальних досягнень учнів
та стану викладання образотворчого мистецтва
у 5-7 класах та мистецтва у 8-9 класах

Відповідно до річного плану роботи на 2021/2022 навчальний рік протягом листопада вивчалось питання стану викладання та рівень навчальних досягнень учнів з предмету «Образотворче мистецтво» в 5-7 класах та мистецтва у 8-9 класах.

Образотворче мистецтво в закладі освіти викладає вчитель Рибчак Наталія Анатоліївна, яка має кваліфікаційну категорію «спеціаліст». Наталія Анатоліївна закінчила Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка з відзнакою у 2015 році та здобула кваліфікацію «вчитель образотворчого мистецтва». У ЗОШ № 18 Наталія Анатоліївна працює з 2017 року.

Вивчення стану викладання предмету здійснювалося за наступними напрямками:

- кадрове забезпечення,
- навчально-методичне і технічне забезпечення,
- підготовка вчителя до уроку,
- навчально-виховна робота на уроці,
- позакласна робота,
- результативність навчально-виховної роботи.

З метою реалізації плану перевірки адміністрацією школи було проведено співбесіду із вчителем, відвідано уроки в 6, 7, 9 класах, вивчено документацію, здійснено огляд наочності, проведено перевірку поурочного планування.

II. Навчально-методичне забезпечення

Вчитель ознайоmlена зі структурою навчальної програми, знає і правильно розуміє її вимоги, обізнана з нормативними документами та методичними рекомендаціями з питань викладання предмета.

В 5-7-х класах предмет викладається за навчальною програмою «Мистецтво 5-9 класи», затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів». Відповідно до Типового навчального плану на вивчення предмета відведено:

- у 5-х класах – 1 година на тиждень;
- у 6-х класах – 1 година на тиждень;
- у 7-х класах – 1 година на тиждень;
- у 8-х класах – 1 година на тиждень;
- у 9-х класах – 1 година на тиждень.

III. Підготовка вчителя до уроку

Рибчак Н.А. до уроків готується ретельно. Використовує наочність, ІКТ, необхідні інструменти й прилади, додатковий ілюстративний матеріал. Виховує засобами образотворчого мистецтва високі естетичні ідеали, формує в учнів художнє осмислення світу, розкриває здібності до самовираження засобами візуального мистецтва, навчає учнів спостережливості, опанувати вміннями та навичками в образотворчій діяльності; працює над формуванням художньо-практичної компетентності, готовності використовувати отриманий досвід у самостійній творчій роботі. Стимулює слухове сприймання та розвиток мовлення.

На уроках учитель керується принципами: «від простого – до складного», «від загального – до конкретного». Залучає учнів до співпереживання, створення відповідного до теми уроку емоційного настрою. На уроках Наталія Анатоліївна практикує індивідуальні та групові форми роботи. Роботи, виконані учнями, постійно представлені на шкільних виставках.

Облік навчальних досягнень учнів з образотворчого мистецтва в класних журналах ведеться чітко.

Вся організація роботи з образотворчого мистецтва спрямована на формування в учнів загальних естетичних понять, набуття ними певної системи знань, умінь і навичок у сфері мистецтва з орієнтацією на добро, красу й істину, що мають скеровувати особистість на самопізнання і саморозвиток, виховувати естетичне ставлення до дійсності, високі духовні ідеали та художній смак.

З метою розвитку пізнавальної активності школярів педагог проводить нестандартні уроки, на яких учні пізнають світ цікавого, потрапляючи в казку, фантазують, виконуючи нестандартні завдання. З відвіданих уроків можна зробити висновок, що вчителька проводить уроки на достатньому науково-теоретичному рівні, правильно вибирає триєдину мету кожного уроку, яку чітко реалізовує протягом уроку. На уроках Рибчак Н.А. використовує різні види робіт, які чергують з обліком продуктивності праці. Проводить опитування учнів, виставки учнівських робіт, уроки-заліки. Практикує проведення уроків з використанням активних та інтерактивних методів навчання, ставить перед учнями проблемно-пошукові ситуації, які сприяють активній пізнавальній діяльності учнів. Кожен урок має своє логічне завершення, вчитель проводить виставлення оцінок з мотивацією, повідомляє домашнє завдання з чітким коротеньким інструктажем щодо його виконання.

Однак в роботі є ряд проблем, на які необхідно звернути увагу. В школі недостатня матеріальна база для проведення уроків образотворчого мистецтва. Вчителю необхідно організовувати постійно діючу змінну виставку малюнків учнів; під час проведення уроків вчити дітей виконувати їх різними техніками, весь наявний роздатковий матеріал зібрати, систематизувати та виготовити картотеки.

IV. Навчально-виховна робота

Вчитель ознайомена зі структурою навчальної програми, знає і правильно розуміє її вимоги, обізнана з нормативними документами та методичними рекомендаціями з питань викладання предмету «Образотворче мистецтво».

Календарне та поурочне планування в наявності і відповідає програмі, в класних журналах записи ведуться відповідно до Інструкції.

Роботу над науково-методичною проблемою вчитель реалізує через самоосвіту, участь у семінарах-практикумах, засіданнях методичних рад школи, виступає на педрадах.

V. Позакласна робота

Вчителем проводиться змістовна позакласна робота. Так в школі працюють постійно діючі виставки творчих робіт учнів.

Учні постійно беруть участь у різноманітних творчих конкурсах серед учнівської молоді з образотворчого мистецтва.